

Як надавати домедичну допомогу в умовах бойових дій

Як надавати домедичну допомогу особам, що потерпіли унаслідок бойових дій, урегульовує [Порядок надання домедичної допомоги постраждалим в умовах бойових дій / воєнного стану](#), затверджений наказом МОЗ від 09.03.2022 № 441 (далі — Порядок).

Порядок визначає механізм і об'єм домедичної допомоги потерпілим унаслідок бойових дій / воєнного стану особами, які не мають медичної освіти.

У зоні прямої загрози

Коли перебуваєте в зоні прямої загрози, слід:

- [переміститись в укриття](#) — за можливості;
- надати самодопомогу;
- убезпечити себе від поранень та додаткових поранень.

Коли надаєте домедичну допомогу, **обмежтесь такими діями:**

▶ Загасіть вогонь на тілі.

▶ Зупиніть масивну зовнішню кровотечу — затисніть рану або використовуйте доступні кровоспинні джгути, якщо кровотеча з кінцівки.

Якщо не видно країв рани, джгут накладайте максимально високо на кінцівки. Час, коли наклали джгут, вказуйте **в більш безпечній зоні** надання домедичної допомоги. Не робіть спроб послабити чи зняти джгут до моменту огляду медиком.

Для потерпілого:

Якщо порушена свідомість і неможливо переміститись в укриття чи зону непрямої загрози, необхідно повернути потерпілого на живіт чи у стабільне бокове положення.

Під час спроби [евакуювати потерпілого в укриття](#) чи наступну зону оцініть, наскільки безпечно це здійснити — урахуйте:

- шляхи переміщення;
- масу тіла потерпілого;
- загрозу зовнішніх факторів, зокрема бойових дій.

У зоні непрямої загрози

Коли перебуваєте в зоні непрямої загрози, оцініть стан потерпілого, при цьому дотримуйте **такої послідовності:**

▶ Оцініть наявність зовнішньої масивної кровотечі та за її наявності накладіть кровоспинний джгут і затампонуйте рану або використайте прямий тиск на неї.

▶ Оцініть прохідність дихальних шляхів.

Попередньо оцініть рівень свідомості потерпілого — зверніться до нього: «Ви мене чуєте?». Якщо потерпілий не реагує — забезпечте прохідність дихальних шляхів та оцініть дихання до 10 сек. За відсутності дихання розпочніть серцево-легеневу реанімацію.

Як діяти у разі **масивних травм обличчя** у потерпілого в свідомості: — надайте потерпілому зручного (вимушеного) положення — сидячи з нахиленим вперед тулубом;

- огляньте грудну клітку на предмет проникних поранень, за їх наявності накладіть пов'язки з водонепроникного матеріалу. Якщо після цього стан потерпілого різко погіршився, зніміть пов'язки і більше не накладайте їх;
- огляньте потерпілого з голови до ніг, особливу увагу зверніть на ефективність зупинки зовнішньої кровотечі, якщо така була здійснена на попередньому етапі. Якщо кровотеча триває, здійсніть прямий тиск на рану і затампонувати її та/або накладіть додатковий кровоспинний джгут (обов'язково вкажіть час);
- зупиніть будь-яку кровотечу, яка була виявлена під час огляду, — накладіть пов'язки на рани. Також накладіть пов'язки на будь-які інші рани, [в тому числі опікові](#);
- не тампонуєте та не тисніть надмірно на рани голови;
- не тампонуєте рани грудної клітки чи живота;
- не накладайте на око пов'язки, які тиснуть;
- якщо є можливість — викличте екстрену медичну допомогу та дотримуйте вказівок диспетчера.

Дії, послідовність та об'єм надання домедичної допомоги потерпілим в зоні евакуації здійснюйте відповідно до [Порядків надання домедичної допомоги](#), затверджених наказом МОЗ від 09.03.2022 № 441.